

neder-
sterven,
Salomo,
Simet,
Schöl-
geweld-
2: 9).
doort
alen ter
et doen
jke om-
weder-
maken,
in heb-
gehad,
de ziel,
ijk zou
degelijk
iet reg-
zen zin-
ze Sta-
eit, dat
d voor
Boven-
in het
an een
om daar
is de
beide
ikt niet
29, 31,
utdruk-
naar de
saat ge-
e Schöl-
ijheid,
Schöl-
ijkt
hen als
zal ken
gedaante
aar het
r doet
in het
74 de
bracht:
ijn huis
ijn be-
gij zijt
se moe-
Psalmist
ijn ver-
i, gelijk
oofd en
gegeven
enderen
Schöl-
dit uit
wordt
Tubal:
die ter
krijgs-
geleid
ngen wil,
tangen
t hunne
of, be-
ert hier
graf in
ermalen
iet graf
t: 12:
als de
in den
4: 17,
in de
en, aan
eeige
an leze
ja vs 17
itselfde
Schöl-
onder u
ullen u
o) met
bracht;
ier een
rft, die
blijkt,
Schöl-
immen-
zielen
eigen-
mensch
bedrijf
ren. De
chaam,
om een
Schöl-
wormte
o) zijn
erteerd
en tot
Amster-
in de
lijden
keurig
er aan-
pagina's
ig van
register.
gen heb
aange-
reed is,
ting en
ds", de
— koos
matiek,
ligt in
religie
t, maar
ods is,
cht, in
ekomst
nis aan
in tijd-
wordt,
in vele
Cate-
dragen
— maar
at den
de ge-

wone ords voor de breede kringen van het volk verklaart en door bereidschap omvang en prijs binnen hun bereik blijft.

Ook de onderwijzing in den christelijken godsdienst nu, welke in dit boekwerk aan de gemeente wordt aangeboden, tracht in deze leemte te voorzien.

De lezers voor wie de geschichte Schrijver het bestemt, zijn, naar hij zelf zegt, niet de studiemenschen, welke zichzelf op de hoogte kunnen brengen van de rijke en diepe gedachten der Schrift, welke in de Gereformeerde theologie tot formulering zijn gekomen, maar de gewone leden der gemeente, die door middel der catechisatie voor de toelating tot het heilig avondmaal zich voorbereiden, of ook daarna in de kennis der waarheid belang blijven stellen. En bij voorts is dan gedacht aan al die jonge mannen en vrouwen, die dikwijls reeds op jongelings leeftijd in werkplaats of kantoor, in winkel of fabriek, in scholen van meer uitgebreid of middelbaar onderwijs opgeleid worden tot hun toekomstig bedrijf of beroep en daarom nog maar in kennis komen met de veelvuldige inbreuken in kennis van de Christelijke religie in den tegenwoordigen tijd is blootgesteld.

De bedoeling van het boek is alsoom om op bevattelijke wijze voor menschen van onzen tijd de christelijke religie naar gereformeerde beginselen uiteen te zetten en tevens tegenover haar tegenwoordige bestrijders te handhaven.

Een doel, dat, naar mij toetschijnt, er ook mee bereikt is.

Naar de gewone ords, waarin de loci der Dogmatiek worden voorgedragen, wordt de stof hier behandeld in een 24 hoofdstukken.

Moge het nu ook 1900 wet vinden naar de lezers, die de schrijver zich voorstelt en bij hen zijn werk doen, dat hij er onder Gods zegen van verwachten mag.

2. NEDERLANDSCH ZENDINGSJAARBOEKJE VOOR het jaar 1910. Met aanbeveling van het Comité voor Nederlandsche Zendingconferenties. Uitgegeven door de Redactie van den *Nederlandsche Zendingbode*. Electriche boekdrukkerij J. Botsma, 's Gravenhage.

Voor wie zich bezighouden met de zending, — en ieder lid der Gereformeerde Kerken in Nederland wordt gezocht, met kracht van zijn lidmaatschap, aan de zending te moeten medewerken, — zoo staat op p. 102 van dit jaarboekje te lezen — vooruit een zendingjaarboekje nuttigheid in een behoefte.

Het was daarom jammer, dat zulk een periodiek, reeds vóór 1900 door de Zendingdrukkerij te Ermelo uitgegeven, na 1907 niet meer liep.

De Nederlandsche Zendingbode, sinds jaren te Ermelo uitgegeven, die ook dat jaarboekje redigeerde, is onlangs in andere handen overgegaan. De nieuwe redactie van dit tijdschrift zal besloot onlangs wederom de uitgave van een jaarboekje te beproeven en heeft in het hier voor mij liggend werkje dit besluit, zeer ten gerieve en ten genoegen van de vrienden der zending, uitgevoerd. Na een kalender en wat verder tot de inventaris van een fassoonlijk jaarboekje behoort, vindt men er eerst een rubriek *Algemeen*. Dit Mengelwerk bevat dan, o. m. korte mededeelingen betreffende den Zendingarbeid in onze Oost en onze West; de bedoeling en de inrichting van de dit jaar te Edinburg te houden Wereld Zendingconferentie; en een in Memoriam aan E. Nijland, den, in Januari van het vorige jaar te Utrecht overleden, voortreffelijk kenner van het Zendingwerk. Men aangevaamt tot mij eerst in dat, overigens zakelijk geschreven stuk, het laatste gedeelte. De schrijver toont vergrijspt zich daar aan het moe' d'it van *MULTATULI* *Havelaar*. Multatuli schreef het uit, dat hij... wij lezen, zoo toch schrijft de heer J. Homma, nog eens die lawaaijloppigheit over en sloot den Havelaar met waagheit. Maar bij hetzelve d'it regels mocht ik zoo op de gedachte komen, dat de heer HOMMA, om een pakend slot voor zijn tekortloofte, zijn *Havelaar* voor den draad was gaan halen en, toen hij er dat zoo gauw niet in kon vinden, met een onplezierig gezicht, als van een schooljongen, die niet kan *overspreken*, het boek maar weer sloot. „En wij lezen” zou de heer HOMMA zeggen, toen weer in goed humeur gebracht, het jaarboekje maar verder.

Na het MENGELWERK volgt een wel geordende en met zorg bewerkte STATISTIEK DER ZENDING.

Zij gaat eerst over de zending in Neder-landsch Oost, daarna over die in West-Indië; verder over den Nederlandschen Zendingarbeid buiten onze koloniën; eindelijk over de zending onder de Joden in Nederland. Hier vindt men allerlei feiten en cijfers omtrent den arbeid van Verenigingen en Genootschappen en ook omtrent den onder Kerken op het gebied van de Zending. Iedere statistische rubriek eindigt met een zeer belangrijk algemeen overzicht. De statistiek van de zending der Gereformeerde Kerken maakt hier in alle opzichten een goed u. u.

De samenvatting van dit jaarboekje hebben recht op de dankbaarheid van de Zendingvrienden. Moge deze dankbaarheid zich niten in een druk koopen. Het zou jammer zijn indien de uitgave weder moest gestaakt behalve om zijn praktische bruikbaarheid kan ik het aanschaffen en lezen van dit werkje ook aanbevelen als middel tot verspreiding van kennis omtrent de Zending. „De Zending”, die zoals GASTON FROMMEL schreef, „het meest kenmerkende werk der Kerk van onze eeuw is, evenals de Hervorming het van de Kerk der 16e eeuw was.”

3. LOUISE STUART. BEELDEN EN SCHETSEN uit de letterkundige en godsdienstige studiën van Gaston Frommel.

Wie kennis wil maken met deelen, naar een rijzer oud-leerlingen wil juist deze dagen mededeelde, zoo beminnelijken docent en daarbij zoo diepziende denker, leze dit voor hem ontwikkelend leerkrings geschreven boekje. FROMMEL was hoofdleraar in de systematische theologie te Genève en stierf in 1906 op 43-jarigen leeftijd. Hij was vooral leerling van Victor.

Zijn literaire nalatenschap — waartoe echter geen boek behoort — maar die slechts uit korte en langere theologische en letterkundige opstellen, waaronder ook bijdragen in *Est et Vie*, bestaat, wordt thans in tien deelen uitgegeven. Mij STUART heeft haar landsgevoelen een dienst bewezen door enkele der opstellen met de bekende hand in goed Nederlandsch over te zetten. Prof. DR. CHANTREPIE DE LA SARRAYE leidt in een voorrede deelen haar arbeid bij het publiceren.

Vooraf gaan verhandelingen over Pierre Loti, Les Tolstoi, Alexander Vinet.

Dan, volgen de opstellen: Eenzaamheid en bergtoppen; De Kerk en het sociale vraagstuk; De Kerk en de crisis onder eeuw; Vrijmoedige verklaring (een toespraak aan zijn studenten, nadat welken er waren aan wie FROMMEL „als liberaal theoloog en orthodox geloovige” (als beredigde); Menscheijk vertrouwen en Christelijk Geloof; De overwinning des Geloofs.

Een boekje dat, ook al is men Calvinist, te genieten en te denken geeft.

Verenigingsleven.

VEREEN. TOT CHRISTELIJKE LIEFDELIJKEID TE WAGENBORGEN.

Er werd reeds meer dan eenmaal opgewezen, dat we zoo langzamerhand gekomen zijn in een tijd, waarin de Christelijke huren van barmhertigheid een solide geldbelegging zijn. Zeker, hier en daar moge er een Christelijke inrichting zijn, die het op den duur niet vol kan houden, de meeste zijn in den loop der jaren geworden tot trouwbeelden van Christelijke soliditeit, ook in financieel opzicht.

Dit neemt intusschen niet weg, dat seer vele in den aanvang moeilijke dagen en jaren moeten maken. Bij de meeste was het begin maar klein en was een harde worsteling. Een worsteling des geloofs en des gebeds, noodig om het hoofd boven water te houden. De geschiedenis van menigen Christelijken arbeid spreekt van tijden, waarin van de hand in den tand moest geleefd worden, en waarin, naar menscheijk berekening, het bestaan heel onzeker was.

Van zulke dagen weet ook de vereniging te verhalen, welke naam boven deze regelen staat. 36 jaren is zij thans oud, maar zij was gelovigen eenige jaren in stilte haar weg te gaan, zodat het verslag over 1908 eerst het 20e is. In het jaar 1886 scheen het zelfs, dat de vereniging in haar laatste dagen was. Zoo weinig rooskleurig was toen de financiële toestand, terwijl 't gebouw, waarin toen nog de mannelijke en vrouwelijke patiënten samen woonden, sterk leed aan verval van kramen.

En thans?

„t 35ste levensjaar der vereniging „T. C. L.” spreekt van veel belangstelling en veel toegenomenheid des harten voor 't geen hier in 't noorden des lands op 't terrein der Chr. Philantropie wordt verricht. Hoe weeten tal van vrienden en vriendinnen samen, om ieder op zijne of hare wijze, 't goede te zoeken voor die groote schare mannen en vrouwen, die in onze inrichtingen worden verpleegd. Onze vereniging, in vele hart. God heeft haar in haar 35 jarig bestaan ruime gemaakt, haar palen uitgebreid en haar zeer doen wassen. Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze oogen.”

Met blijdschap zal dit vernomen worden. Toen kan niet gerescheld worden, dat de belangstelling in dezen Christelijken arbeid zoo is als die wezen moet, althans in sommige deelen des lands. Er komen toch in het verslag over 1908 cijfers voor, die den schijn doen ontstaan, dat men de vereniging „T. C. L.” veel beter weet te vinden wanneer men haar noodig heeft, dan wanneer zij dood leeft. Men oordeele zelf.

De verpleegden zijn over de verschillende provincies aldus verdeeld:

Provincien.	Manne.	Vrouwen.	Totaal.
Groningen	22	28	50
Friesland	5	13	18
Drente	5	4	9
Overijssel	4	15	19
Gelderland	7	16	23
Utrecht	5	6	11
Noord Holland	16	44	60
Zuid Holland	9	22	31
Zeeland	4	10	14
Noord Brabant	—	—	—
Limburg	—	—	—
Totaal	77	158	235

Intusschen kan men uit onderstaanden staat zien, wat elke provincie aan contributie voor de Vereen. bij elkaar brengt.

PROVINCIE.	BEDRAG.
Groningen	1974 05
Friesland	639 95
Drente	205 —
Overijssel	171 25
Gelderland	134 75
Utrecht	111 —
Noord Holland	379 —
Zuid Holland	329 30
Zeeland	138 75
Noord Brabant	40 —
Limburg	—
Uit het Buitenland	4180 65
	4192 65

„Deze twee staten — aldus merkt het verslag zeer voorzichtig op —, die der verpleegden en deze der contributie, met elkaar vergeleken, doen ons de verbinding zien tusschen 't aantal verpleegden en 't bedrag der contributie uit eenzelfde provincie. We besluiten hier niet, of die verbinding wel altijd juist is, maar vragen alleen, of in sommige provincien niet wat meer voor de Nieren. „T. C. L.” kan worden gedaan.”

„t is inderdaad zeer zacht gezegd. We zullen hier niet harder en scherper zeggen, maar wijzen er slechts op, dat Groningen ongeveer de helft der contributie en een vijfde der verpleegden zendt, terwijl Noord Holland in de staten voorkomt met nog niet een tiende van de contributie en met meer dan een vierde der verpleegden, en volstaan overigens met deze zaak onder de aandacht te brengen van wie zulks aangast.

Hoe groot de vooruitgang sedert 1886 was, moge uit het volgende blijken.

Aan verpleegden werd van 1 Mei 1886 tot 30 April 1887 ontvallen; 2519 75. Thans over 1908, 4239 305. Aan giften konden toenmaals worden geopekt f 1158 075 en nu stierg dit bedrag tot f 3958 57; terwijl de contributie, toen beloopende f 180, over 't vorige jaar de kas der vereen. stierf met f 4192 65. En 't getal van 26 verpleegden klom tot 235, zoo mannen als vrouwen, die op 31 December 1903 in onze inrichtingen en in particuliere gezinnen werden verpleegd.

„Om u evenwel voor verkeerde conclusien, die ge uit dezen vooruitgang zoudt kunnen trekken, te vrijwaren, moet ik u — zoo schrijft het verslag — toch ook nog iets anders zeggen. Vroeger was *Bethel* 't enige huis der vereniging. Dat vormde zoo wat één groot gezin. 't Is waar, de boerderij was er ook, maar daar maistendeen Br. en Zr. Uldersheff hun eigen huishouding. Tegenwoordig heeft die toestand zich enorm gewijzigd. In den loop der jaren zijn er even afzonderlijke woningen verreesen voor even zooveel huisgezinnen, tot onzen arbeid in betrekking staande. Op 't terrein der vereniging staan er zes. De zevende, waarin de boekhouder zijn thuis vindt, staat in 't dorp. 't Personeel der vier inrichtingen heeft bovendien zijn eigen huiselijk leven met al den aankleve van dien. Gij begrijpt, dit vordert alles saam heel veel uitgaven, niet te bedripen, als de inkomsten daaraan niet geveendredig zijn.

„We kunnen — zoo luidt de begrijpelijke conclusie — geen contributie, geen giften, geen collecten misen. Voordurende, krachtige steun blijft dringend noodig. Per persoon en per jaar vroeg, volgens 't afgeleopen boekjaar, de exploitatie f 231 66. Daarvan werd gemiddeld terugontvangen f 193 18. Altoo moet er persoon en per jaar bijgelegd f 38 48 en kwamen we dus aan de exploitatie te kost ruim f 87 00. Daar boven komt dan nog primo: de afschrijving op de vaste en roerende goederen. Respectieijk gesteld op 1 pCt. en 5 pCt., geeft dit nog f 2000. En secundo: de gewone jaarlijkse stoffing der aangegeve verbintenissen.”

Zoo liet men, dat ook hier weer kan verhaald van strijd en mag gerond in zegen, maar dat er voor de Christelijke offervaardigheid geen reden wezen kan, ter wille van dien zegen zich nu verder maar terug te trekken.

Uit de Pers.

De van den Brink wijst in de *Gereformeerde Kerkbode* van Rotterdam op een verkeerd spraakgebruik, dat nog in sommige kringen schijnt voor te komen:

Ook in het spraakgebruik op kerkelijk terrein mag menigwel het reformatie ter hand nemen. Als het in dingen, die ons natuurlijk bestaan of ons leven in deze wereld betreffen. eens goed op onze woorden aankomt, dan staan wij wel naar groote nauwkeurigheid. Maar past ons dit dan niet nog veel meer, zoo het gaat over het gemeeleven en ons verkeer in de gemeente des Heeren?

Ten onrechte spreken velen onder ons nog van aanneming tot lidmaten, of voor de aanneming aan „leeren”, of als lid der kerk aangenomen en bevestigd worden.”

Dere terminologie, deze uitdrukkingen hebben wij medegebracht in het *Hervormd kerkgenootschap*. Daar spreekt men van „bevestiging van nieuwe lidmaten”. Daar zegt de dominee na het afleggen der openbare geloofsbijbelzinnen, waarbij ook gevraagd is opvolging van de verordeningen van de Nederl. Herv. Kerk, dat gebodruimheid aan de kerkelijke reglementen: „sich verklaart u plichtig tot lidmaten der kerk”. Doch daar hooren sulke gewijzigde ook thuis. Zij passen geheel in het kader der onschijnlijke, synodale organisatie, die een opvatting van 'kerkelijk instituut luidt, geheel in strijd met Gods Woord. Op dit standpunt is de kerk een collegium, een genootschap, een vereniging, welke door de vrije wilkeus van menschen wordt opgericht; evenals b. v. eenige mannen samen een Sch. of een vereniging of een aantal jongelieden een jeugdelijksvereniging oprichten. En gelijk en zulke een vereniging iemand, die zich daartoe aanmeldt, als lid aannemt, zoo ook dus is daar de valschde voorstelling — neemt een gemeente, een afdeeling van het groote kerkgenootschap, telken jaare, „nieuwe leden” aan, die plichtiglijk in een openbare ledenvergadering bevestigd worden.

Ieder Gereformeerde gevoelt het verkeerde van deze beschouwing en daarom ook van de gewraakte woordenkeus. De kerk des Heeren — hier natuurlijk genomen als instituut — is niet een vereeniging, doch de plaatselijke openbaring van het myristieke lichaam van Christus. Hij is, ook in dezen zin, niet uit de aarde aardich, maar zij is van boven, hemelsch van oorsprong. Want ook de openbaring en institueering der kerk door de instelling van de ambten en den dienst der genedemiddelen komt niet tot stand naar de eigen, vrije wilkeus der menschen, maar tengevolge van de aandrif des Heiligen Geestes en de onderwijzing des Woords, waardoor Christus, het Hoofd der kerk, zelf in zijne levende leden werkt, opdat zij naar zijn wil handelen en wandelen mogen.

Het ligt dus allerminst aan onzen eigen zin en wil, of wij lid der kerk zullen worden. Eenzijdig hangt het lid-ijn der kerk eeniglijk en uitsluitend aan 't eenigz raschelsluit van Gods soverreine, uitverkiezende liefde en aan 't almachtig en vrijmachtig genadewerk des Heiligen Geestes; leden der kerk zijn de gekenden des Heeren, die weder geboren en door het geloof Christus ingelijfd zijn. En aan den anderen kant, gereedvaardig vanuit ons menscheijk standpunt, zijn naar den regel des verbon- des de kinderen der geloovigen voor leden der kerk te houden. Dat zijn zij reeds vóór den H. Doop. Want immers op grond daarvan, dat zij in Christus geheiligd en lidmaten zijner gemeente zijn — „zoo belijden wij in de eerste doopvraag — „behooren zij gedoopt te wezen”. Zoodat er geen sprake van kan wezen, dat wij menschen iemand als lid der kerk aannemen. Wij hebben daar niets over te zeggen. Wij hebben eenvoudig op grond van 't Heeren geveenis te erkennen en toe te stemmen, dat iemand krachtens het besluit en het werk Gods lid der kerk is.

De uitdrukkingen „aanneming tot lidmaten” en „lidmaat worden” zijn alsoo ten eerste onwaar; wat gij reeds van 't uur uwer geboorte al zijt, kunt gij niet pas jaren daarna worden; en de kwaliteit, die u reeds door de kerk bij uw Doop is toegekend, kunt gij niet pas bij uw toetreden tot het Avondmaal ontvangen. En bovendien, zij bevoeren den Doop van zijn kracht, ontleiden dit sacrament, maken het tot een plichtige ceremonie zonder zin of betekenis, dringen 't genadewerk des Heeren op den achtergrond, maken de belijdenis van den mensch tot hoofzaak, zoeken in de belijdenis 't midden der gemeente afgeleid, het hooldmoment van 't leven, en verwarcken de bevestiging van het Avondmaal.

En nu weten wij wel, dat voltrekt niet allen, die dergelijke uitdrukkingen gebruiken, daarbij de boere bedoeling hebben om den vrijen wil te drijven, aan 't ware karakter der kerk als zielesticht des Heeren te kort te doen en de betekenis der sacramenten te onderschatten. Doch dan willen wij hun toch vragen: is het niet beter dan ook niet te zeggen, wat gij niet bedoelt, en brekend met allen sleur en onadenkendheid, waarheid te brengen in uw kerkelijk spraakgebruik door wel te zeggen wat gij wel bedoelt?

Andel, Maart Dr. Horjus en Dr. J. Koppe, April Dr. Teerink, Mei Dr. den Hengst, Juni Dr. Horjus.

Uit het rapport der nog niet ineengetroten kerken blijkt, dat de arbeid der betrokken kerken om tot ineenmeling te komen, nog niet tot beslissende stappen heeft geleid. Voorts worden mededeelingen gedaan omtrent den arbeid in nog niet ontkomen kerken.

Besloten wordt de vergaderingen der classis in dezelfde maanden te houden als tot dusver, en alle in een Synode jaar noodige wijziging aan te brengen.

De behandeling van een voorstel tot oprichting van een classic onderstenuingsfonds ter opname van ou- en minvermogen de doofstomme kinderen in „Effata” wordt, wij alle kerken nog geen firmel besluit hebben genomen, verschoven tot de volgende vergadering.

De belangen der hulpbehoevende kerken worden geregeld.

De deputaat voor de zending rapporteert, en dringt bij de kerken aan op verhooging, zoo mogelijk, van de bijdragen.

Roepende kerk is voor de e.k. vergadering de Kerk van Bunschoten A. en E.

De Praeses spreekt een hartelijk woord tot Dr. A. M. Donner, in verband met diens onlangs gevierd ambtsjubileum, waarop Dr. Donner antwoordt.

Als nog de korte notulen zijn gelezen, sluit, na dankgebed door den Assessor, de Praeses de vergadering.

Namens de classis voorn.: E. J. KOPPE.

Westbroek, 12 Jan. 1910.

Classis Rotterdam.

De classis Rotterdam dat D.V. vergaderen op Dinsdag 22 Febr. e.k. 's moorgens 10 uur, in het kerkeraadgebouw Ammanstraat 25 te Rotterdam.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór 3 Febr. bij den eerstondergeteekende.

Namens den kerkeraad van Kralingen:

S. OUDKERK, h. t. praes.

A. KLAFTWIK, scriba.

Kralingen, 17 Jan. 1910.

Classis Breukelen.

Vergadering deser classis D.V. gewonnen tijd en plaats te houden op Donderdag 24 Febr. 1910.

Brieven, punten enz. in te zenden voor of op 10 Febr. aan het adres van den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerk:

Dr. R. DE JAGER, praeses.

OUD. H. V. D. LEE, scriba.

Baanbrugge, 19 Jan. 1910.

De kerkeraad der Geref. Kerk te Maartensdijk (U.) brengt ter kennis, dat het adres voor bovengenoemde kerk voortaan is: J. A. HARDEMAN.

Namens den kerkeraad voornoemd:

J. A. HARDEMAN, scriba.

Maartensdijk (U.), 17 Jan. 1910.

geichts tot u zeggen kan: „Gij zijt Mij getrouw gebleven”.

Zal deze stem niet de gemeente iets uitwerken? Wij vrezen. De Geadenfelder docenten werden gestemd door de twee laatste synodale vergaderingen der Broedergemeente, op welke alle leden, op een enkele uitzondering na, het door de docenten ingenomen standpunt goedkeurden.

Engeland. Strijd tusschen de Anglicaansche Kerk en de Overheid.

In Engeland was sedert jaar en dag het huwelijk van een weduwnaar met de suster zijner overleden vrouw bij de wet verboden. Zoodanig huwelijk werd door de Engelse wet als „incest” en door het *Prayer Book* als in tegenspraak met de wet Gods en de wet des lands behandeld. Na een actie van vele jaren werd tegen den wil der bisschoppen van de Anglicaansche Kerk door het Engelse parlement in 1907 het bestaande verbod opgeheven, ofschoon het huwelijk van een vrouw met den broeder van haar gestorven man verboden bleef.

Maar niet alle predikanten der Anglicaansche Kerk konden zich met de parlementaire verordening. Een predikant te Birmingham verbood een man, die vóór de verandering der wet in den staat Canada met de suster zijner overleden vrouw in het huwelijk getreden was, het avondmaal. De gecensureerde beriep zich op de rechtbank, en deze moest hem in het gelijk stellen, daar naar de wet des lands e.k. Engelsen man het recht becit om aan een heilig Avondmaal in zijn parochie deel te nemen, al had hij ook de wet des lands overtreden. De predikant bracht de zaak in hooger beroep, doch opnieuw werd bij het ongelijk gesteld.

De hoogkerkelijke of ritualistische partij der Anglicaansche Staatskerk wil het daarbij niet laten zitten. In de *Church Times* van 17 Dec. worden de predikanten opgeroepen om het recht der kerk tegenover de staatswet te handhaven. Ieder predikant, zoo leette het in het artikel, moet in dezen strijd banierdrager worden; en al moest men er veel om lijden, in de gevangenen worden gezet, al volgde afzetting, de overwinning kon evenmin als bij vroegere gevallen uitblijven. Maar ook de leken moesten medehelpen, door lieden die een door de Kerk verboden huwelijk aangingen, te boycotten.

Het is waar dat de hoogkerkelijken in vroegere gevallen bij den strijd tegen de macht van de overheid de overwinning behaalden. Hoe dikwijls zijn predikanten of geestelijken der Anglicaansche Kerk door de rechtbanken veroordeeld, omdat zij onwettige, Roomsche ceremonien bij de Godsdienstfeestelingen invoerden. Velen hunner werden in de gevangenis gesloten. Maar het eind van de zaak is geweest, dat de Ritualisten hun gang gingen en zelfs in toenemende mate de kerken met beelden versierden, de Roomsche mis invoerden, enz. enz.

Met dit voorbeeld voor oogen durven zij opnieuw den strijd tegen de rechtbanken aan. In zeker opzicht hebben de Engelse Ritualisten gelijk. De Overheid mag men in de Kerk niet laten heerschen. Maar waarom gaan dan de hoogkerkelijken niet met de dissenters samen, om de Kerk vrij te maken van de banden waarmede zij aan den Staat verbonden is?

WINCKEL.

Buitenland

Duitschland. Protest uit de Broedergemeente tegen het modernisme harer docenten.

Het blijkt dat de Duitse Broedergemeente nog elementen bevat, die tegen den afval van de leiders hunner gemeenschap lügen. Er verscheen een brochure met den titel: „Wij blijven trouw! Een protest en eene belijdenis”, van de hand van E. Puschel, waarin scherp tegen de ontkennende leeringen der theologische leiders getuigd wordt. Hetgeen in dit vlugschrift verdedigd wordt, komt op het volgende neder. Gelijk men in de groote Pruisische landkerk energiek tegen de liberale Theologie protesteert, moet ook in de kleine Broedergemeente krachtig en met allen nadruk tegen den nieuwen vreemde geest, die uit Geadenfeld waait en de gemoeiender outrust, de stormklok geluid worden. Gods Zoon en Geadenfelder wijsheid, dat zijn tegenstellingen. Wij oudgeloovigen waren den eersten, want wij willen onzen Goddelijken Heer, den Koning met de doornenkroon, die de Broedergemeente tot dusver zoo genadig geleid heeft, niet ontrouw worden. Wij doen slechts één gewichtige vraag aan de docenten van het seminarium van Geadenfeld: Kunt gij trouw en eerklijk belijden dat Jesus Christus Gods Zoon is, dat Hij opstond uit den doode en dat Hij zal wederkomen om te oordeelen de levenden en de dooden, of niet? Wanneer gij dat niet kunt, leg dan uw leerambt neder.

De Broedergemeente kan alleen op den bodem van de belijdenis van de kerk der Reformatie leven en gelijven. Harc geschiedenis leert dit duidelijk; wanneer zij van dezen grondslag wordt losgerukt, dan heeft haar laatste uur geslagen.

Het zou een daad der liefde voor onze Broedergemeente zijn, wanneer de docenten van Geadenfeld, als zij de Godheid van Christus niet erkennen, hun ambt nederlegden. Dat zij broedeloos zouden worden, wanneer zij tot dien stap konden besluiten, is in het geheel niet gezegd; ook zouden zij, wanneer zij hun ambt nederlegden, de Broedergemeente niet behoeven te verlaten en werden zij daardoor niet uit de gemeente gestooten. De gemeente kan nog wel zooveel geld samenbrengen, dat de docenten daarvan kunnen leven, totdat zij een hunn passenden werkkring gevonden hebben. De hoop dat de docenten toch nog juist in onze Broedergemeente den gekruisigden en opgewekten Zoon Gods zullen terugvinden, geven wij niet op, wij willen hun daartoe te allen tijde broederlijk de hand reiken; maar dat zij hun plaats als leiders zullen blijven innemen, om bij het waarnemen van hun ambt den weg naar Golgotha terug te vinden, kunnen en mogen wij om Jesus Gods Zoons wille en om de Broedergemeente niet dulden. Wanneer de Unieits directie, die tot hertoe zoo weinig getoond heeft een sterke ruggegraat te zijn en die als tegenpartij tegenover het grootste deel der Broedergemeente staat, niet energiek ingrijpt en een goeden toestand in Geadenfeld schept, dan zijn de dagen der Broederschap geteld.

De Berlijnsche vergadering van 21 Maart 1909 is de eerlijke waarschuwer, de getrouwe Eckart: niet verder op dezen weg! Gij verijert u al meer en meer van het Kruis, de afgrond komt al nader en nader. Keert terug; nog is het tijd! Wordt weder wat gij waart: een vaste burch, waarin, trots alle vijanden Gods, en tot troost van allen die Jesus liefhebben, het kostelijkste kleinood der Evangelische Christenheid, het geloof dat Jesus Christus Gods Zoon is, op het veiligst bewaard en beschut blijft, opdat de Heere op den grooten dag des

Officiële Berichten.

Kort verslag van de vergadering der classis Amersfoort, gehouden te Amersfoort 11 Jan. 1910.

Nadat de vergadering op de gebruikelijke wijze is geopend, en gebleken is dat al de Kerken der classis zijn vertegenwoordigd, worden de notulen der vorige vergadering gelezen en goedgekeurd.

In plaats van Dr. J. Koppe wordt op diens verzoek als primus deputaat voor de zending benoemd Dr. J. Schoonhoven, terwijl Dr. J. Koppe secundus zal zijn.

Bij de rondvraag naar art. 41 wordt aan enkele Kerken in tuchtsaken advies gegeven.

De vacature-beurten worden als volgt geregeld: Maartensdijk, Jan. Dr. den Hengst, Febr. Dr. E. J. Koppe, Maart Dr. Schoonhoven, April Dr. Voigt, Mei Dr. Donner, Febr. Dr. van